

## PALEOLITICKÉ NÁLEZY ZE STARÉ SBÍRKY ODDĚLENÍ GEOLOGIE NÁRODNÍHO MUZEA V PRAZE

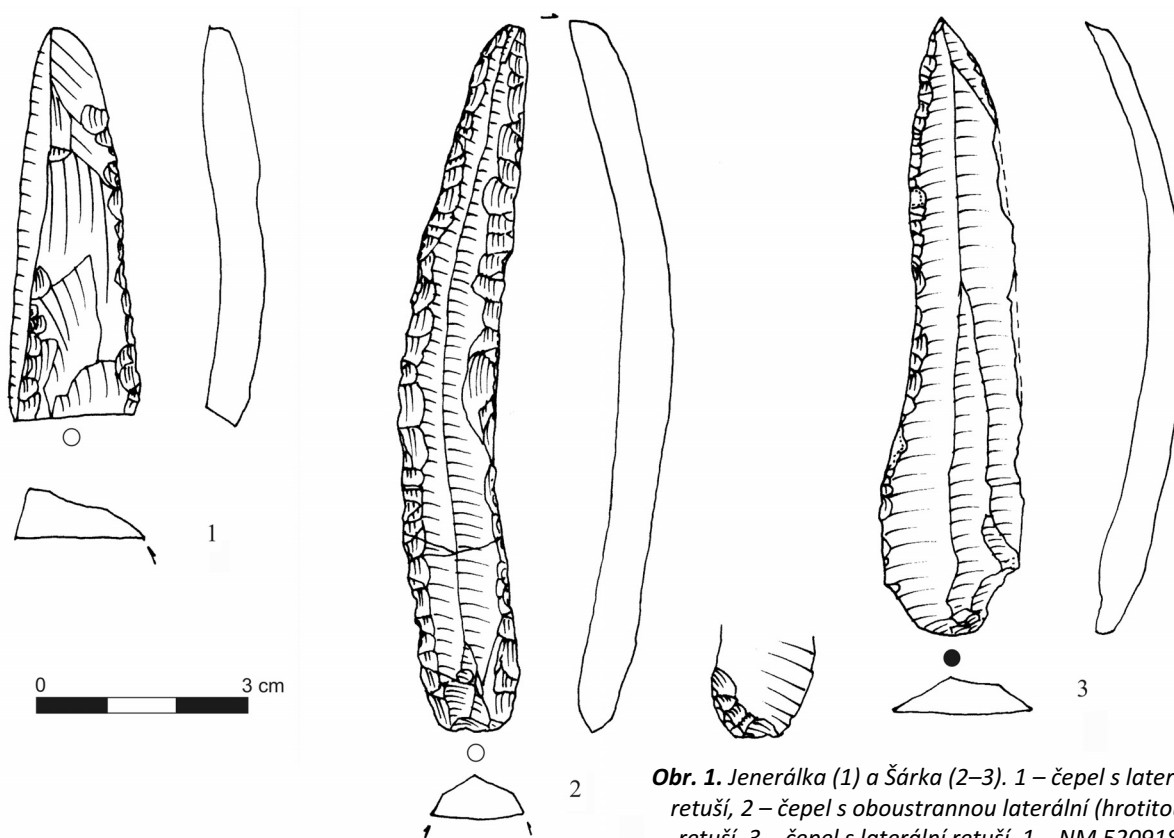
Petr Šída

### ÚVOD

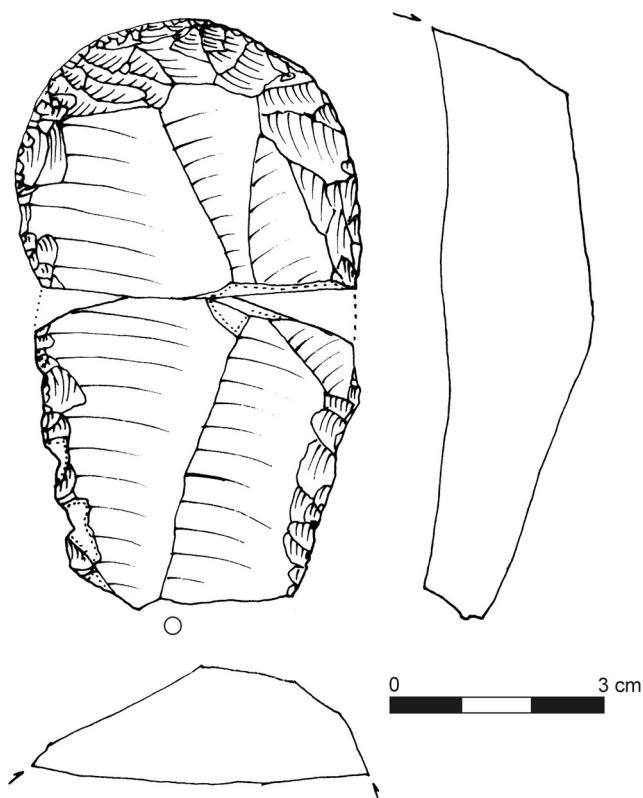
První nálezy paleolitických artefaktů v Čechách pocházejí již z druhé poloviny 19. století. Objevují se ve stejnou dobu, jako první paleolitické nálezy na Moravě, a jenom o málo později, než první nálezy v západní Evropě. Nálezy tohoto období se dostávají do geologického oddělení Národního muzea a zde zůstávají dlouhou dobu bez povšimnutí – až do doby těsně po druhé světové válce, kdy se jim věnoval J. Skutil ve svém soupisu (*Skutil 1952*). Tehdy byly všechny artefakty převedeny do oddělení prehistorie, kde ale nebyly katalogizovány. Jejich další osud byl nejasný, patrně s odchodem J. Skutila na Moravu přestaly být ve středu zájmu a byly odloženy do depozitáře. Jakou cestu vykonaly v průběhu následujících 50 let, se můžeme pouze dohadovat, nakonec ale byly v roce 2007 znovuobjeveny V. Vokolkem při katalogizaci tzv. staré sbírky. Následně jim byla přidělena inventurní čísla autorem tohoto článku a dnes jsou uloženy spolu s ostatními českými paleolitickými nálezy.

#### Nebušice-Jenerálka

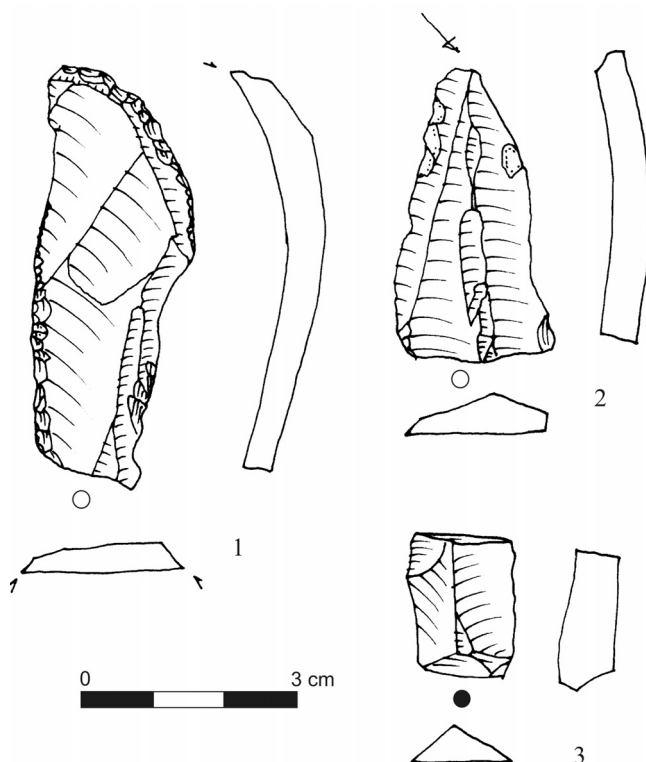
Artefakt nalezený v roce 1867 A. Fričem v cihelně v Jenerálce. Je to první v Čechách objevený paleolitický artefakt. Dlouhou dobu byl považován za ztracený, ve sbírkách Národního muzea byl znovu objeven až v roce 2007. Jedná



**Obr. 1.** Jenerálka (1) a Šárka (2–3). 1 – čepel s laterální retuší, 2 – čepel s oboustrannou laterální (hrotitou) retuší, 3 – čepel s laterální retuší, 1 – NM 520918, 2 – NM 520919/a, 3 – NM 520919/b



Obr. 2. Šanov. Škrabadlo na laterálně retušované čepeli (NM 520920)



Obr. 3. Vrchlabí. 1 – čepel s laterální retuší, 2 – rydlo na zlomené čepeli, 3 – čepel, 1 – NM 520921/1, 2 – NM 520921/2, 3 – NM 520921/3

se o čepel s laterální retuší s odlomenou bazální partií z křemence typu Bečov, který je bíle patinovaný. Délka čepel je 5,5 cm, šířka 1,85 cm a výška 0,8 cm. Artefakt je uložen ve sbírkách oddělení prehistorie pod číslem 520918 (obr. 1:1). Artefakt můžeme zařadit, stejně jako celou kolekci z Jenerálky, do mladšího gravettienu.

### Praha-Šárka

Dva artefakty získané do sbírek oddělení geologie za neznámých okolností. Původ je udáván v Šarce, patrně se jedná přímo o cihelnu v Jenerálce.

Prvním artefaktem je čepel s oboustrannou laterální (hrotitou) retuší. Patka čepel je odretušovaná plochou retuší. Artefakt svým provedením připomíná gravettské hroty. Surovinou je bíle patinovaný silicit glacienních sedimentů. Délka nástroje je 10,05 cm, šířka 1,4 cm a výška 0,7 cm. Artefakt je uložen ve sbírkách oddělení prehistorie pod číslem 520919/a (obr. 1:2).

Druhým artefaktem je čepel s laterální retuší vyrobená z bíle patinovaného silicitu glacienních sedimentů. Úprava patky čepel nelze určit (typ G). Délka artefaktu je 8,7 cm, šířka 2,1 cm a výška 0,7 cm. Artefakt je uložen ve sbírkách oddělení prehistorie pod číslem 520919/b (obr. 1:3).

Oba artefakty můžeme zařadit do okruhu gravettienu.

### Šanov

Artefakt získal J. Kušta v roce 1893. Nalezen byl při šachtování na Nachtigallově chmelnici u Šanova. Jedná se o masivní škrabadlo na laterálně retušované čepeli (středový fragment) vyrobené ze silicitu glacienních sedimentů, který je bíle patinovaný. Při šachtování byl artefakt roztržštěn na několik částí. Délka artefaktu je 8,25 cm, šířka 4,8 cm a výška 1,7 cm. Artefakt je uložen ve sbírkách oddělení prehistorie pod číslem 520920 (obr. 2). Zařaditelný je obecně do starší části mladého paleolitu.

### Vrchlabí

Drobná kolekce artefaktů nalezených v roce 1915. Přesná lokalizace není známa.

Prvním artefaktem je čepel s laterální retuší s odlomenou bazální partií vyrobená ze silicitu glacienních sedimentů. Délka artefaktu je 5,8 cm, šířka 2,2 cm a výška 0,5 cm. Artefakt je uložen ve sbírkách oddělení prehistorie pod číslem 520921/1 (obr. 3:1).

Druhým artefaktem je jednoduché rydlo na zlomené laterálně retušované čepeli (středovém fragmentu). Vyrobeno je ze silicitu glacienních sedimentů. Délka nástroje je 4,1 cm, šířka 2,2 cm a výška 0,6 cm. Artefakt je uložen ve sbírkách oddělení prehistorie pod číslem 520921/2 (obr. 3:2).

Třetím artefaktem je bazální fragment čepel (úprava patky D) vyrobený ze silicitu glacienních sedimentů. Délka čepel je 2 cm, šířka 1,6 cm a výška 0,8 cm. Artefakt je uložen ve sbírkách oddělení prehistorie pod číslem 520921/3 (obr. 3:3).

Kolekci můžeme zařadit do okruhu pozdně paleolitických industrií.

**Praha-Podbaba, Meilbeckova cihelna**

Střední část čepele s laterální retuší vyrobená ze silicitu glacigenních sedimentů, který je patinovaný. Čepel je dlouhá 7,5 cm, široká 3 cm a 1,5 cm vysoká. Původně se dostala do NM do geologické sbírky, z této doby se na čepeli zachoval štítek se jménem Kutil a datem 21. 12. 1890. Dnes je uložena ve sbírkách oddělení prehistorie pod číslem 520922 (obr. 4). Artefakt je zařaditelný do mladého paleolitu.

**Lobkovice-Kojetice**

Drobná kolekce čtyř artefaktů, které se původně dostaly do sbírky geologického oddělení. Starší popis lokalizuje nálezy mezi Lobkovice a Kojetice s údajem, že byly nalezeny před pěti lety (neznámo před jakým rokem). Mladší popis udává lokalizaci mezi Lobkovicemi a Líbeznicí a odkazuje na článek L. Šnajdra, Počátkové ... 27, pozn. 18.

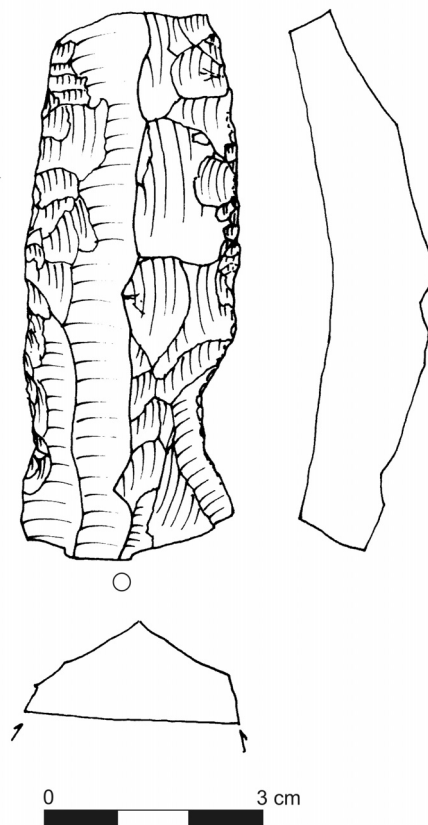
Kolekce se skládá ze čtyř artefaktů. Prvním z nich je retušovaná čepel vyrobená z pro přepálení neurčitelného silicitu. Čepel je celá, s úpravou patky typu D. Délka čepele je 7,7 cm, šířka 2,1 cm a výška 0,5 cm. Artefakt je uložen ve sbírkách oddělení prehistorie pod číslem 520923/1 (obr. 5:1).

Druhým artefaktem je amorfni zlomek z hrany jádra vyrobený z patinovaného silicitu glacigenních sedimentů. Délka artefaktu je 3 cm, šířka 1,8 cm a výška 1,1 cm. Artefakt je uložen ve sbírkách oddělení prehistorie pod číslem 520923/2 (obr. 5:2).

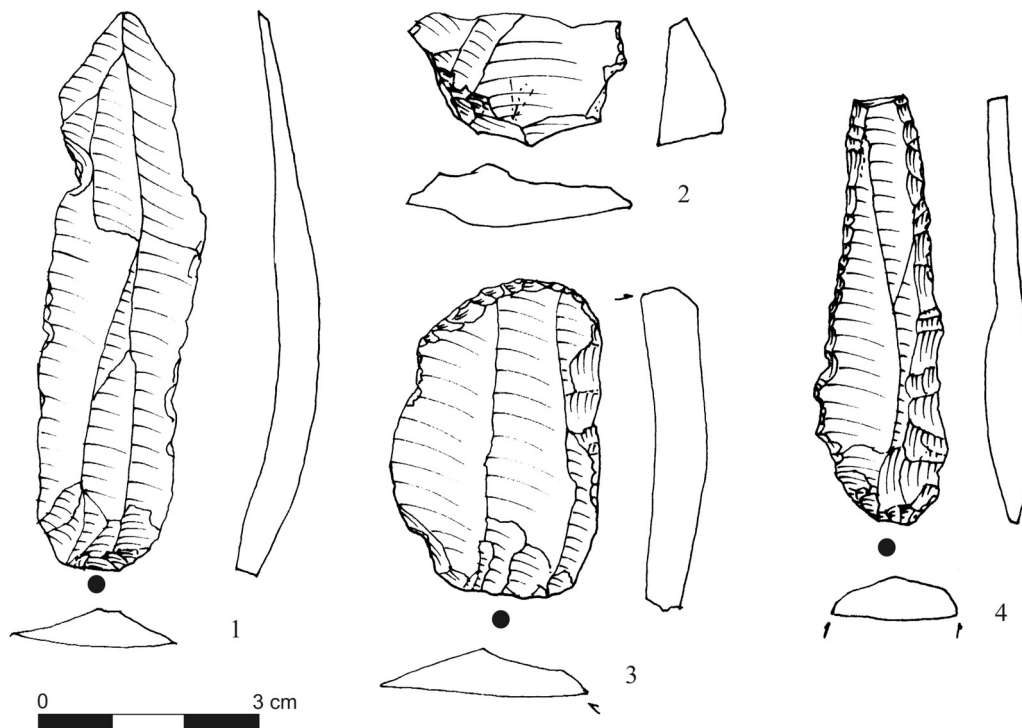
Třetím artefaktem je škrabadlo na bazálním fragmentu čepele. Patka nese stopy úpravy typu D. Artefakt je vyroben ze silicitu glacigenních sedimentů a je 4,4 cm dlouhý, 2,85 cm široký a 0,8 cm vysoký. Artefakt je uložen ve sbírkách oddělení prehistorie pod číslem 520923/3 (obr. 5:3).

Čtvrtým artefaktem je čepel s oboustranně otupeným bokem vyrobená z bíle patinovaného silicitu glacigenních sedimentů. Čepel má odlomenou terminální partii a nese patku typu D. Délka artefaktu je 5,8 cm, šířka 1,8 cm a výška 0,7 cm. Artefakt je uložen ve sbírkách oddělení prehistorie pod číslem 520923/4 (obr. 5:4).

Kolekce je zařaditelná do okruhu gravettoidních industrií.



**Obr. 4.** Praha-Podbaba, Meilbeckova cihelna. Čepel s laterální retuší (NM 520922)



**Obr. 5.** Mezi Lobkovicemi a Kojeticemi. 1 – retušovaná čepel, 2 – amorfni zlomek z hrany jádra, 3 – škrabadlo, 4 – čepel s oboustranně otupeným bokem, 1 – NM 520923/1, 2 – NM 520923/2, 3 – NM 520923/3, 4 – NM 520923/4

## Lubná I

Artefakty získané původně J. Kuštou na stanici Lubná I, předané původně do geologického oddělení Národního muzea. Později převedeny do sbírek oddělení prehistorie.

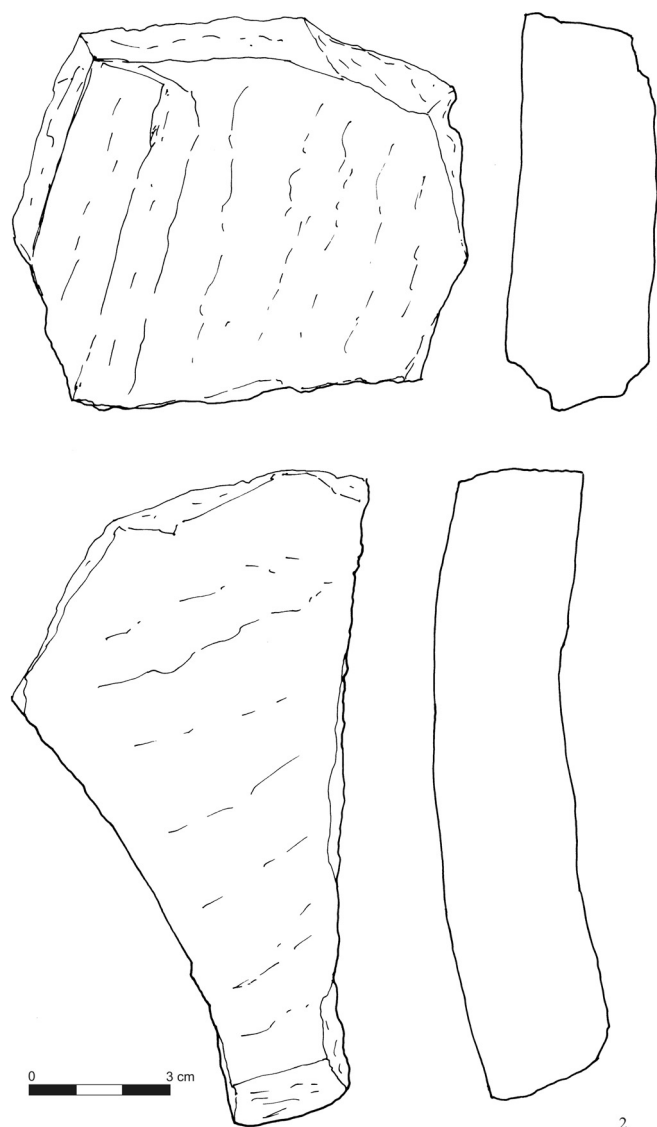
NM 585062 – Na artefaktu se dochoval originální štítek s tímto záznamem: „Deska železitého pískovce z plistocenní kulturní vrstvy, Lubná u Rakovníka, Kejlova cihelna, col. J. Kušta“. Jedná se o termofrakt z železitého pískovce, který je přepálený. Délka artefaktu je 9,5 cm, šířka 8 cm a výška 3,4 cm (obr. 6:1).

NM 585063 – Na artefaktu se dochoval originální štítek s tímto záznamem: „Deska železitého pískovce z kulturní diluviální vrstvy, Lubná“. Jedná se o termofrakt z železitého pískovce, který je přepálený. Délka artefaktu je 14,1 cm, šířka 6,9 cm a výška 2,8 cm (obr. 6:2).

NM 585064/1-3 – U artefaktů se dochoval originální popis: „Oblázky z aurignacké kulturní vrstvy, Kejlova cihelna“. Jedná se o tři manuporty z valounů křemene s pozůstatkem kulturní vrstvy se spálenými kostmi a uhlíky. Rozměry prvního artefaktu jsou 5,2 × 5 × 3,7 cm. Druhý má velikost 8,3 × 6,7 × 3,7 cm a třetí 6,3 × 5,3 × 3,5 cm.

NM 585065/1-7 – U artefaktů se dochoval originální popis: „Kusy železitého pískovce, vypálené, z pleistocenní kulturní vrstvy, Lubná, Kejlova cihelna“. Jedná se o 7 přepálených termofraktů z železitého pískovce. První artefakt má rozměry 6,8 × 4,8 × 4 cm. Nese nálep kulturní vrstvy s uhlíky a kostmi. Druhý artefakt je velký 6,9 × 4,2 × 2,9 cm. Třetí artefakt je velký 6,25 × 4,5 × 1,3 cm. Čtvrtý má rozměry 5,5 × 2,5 × 0,7 cm. Pátý je velký 4,3 × 2,9 × 0,9 cm. Šestý je velký 4,3 × 3,1 × 0,9 cm. Nese nálep kulturní vrstvy s přepálenými kostmi. Sedmý artefakt je velký 7 × 4,6 × 2,3 cm (obr. 7).

NM 585066/1-3 – U artefaktů se dochoval originální popis: „Z kulturní vrstvy, Lubná, Kejlova cihelna“. Jedná se o tři termofrakty z valounů křemene. První má rozměry 6,9 × 6,1 × 4,6 cm. Druhý je velký 5,9 × 5,4 × 4,1 a třetí 6,3 × 4,5 × 4 cm.



Obr. 6. Lubná I, Kejlova cihelna. 1-2 – termofrakt (1 – NM 585062, 2 – NM 585063)

NM 585067/1-9 – U artefaktů se dochoval originální popis: „Z kulturní vrstvy, Lubná, Kejlova cihelna“. Jedná se o 9 termofraktů. První je vyroben z valounu křemene o rozměrech 7,2 × 2,8 × 2,6 cm. Druhý je ze stejného materiálu a má rozměry 5,2 × 4,1 × 2,2 cm. Zbývající termofrakty jsou z valounů křemene. Třetí artefakt má rozměry 5 × 3,4 × 3,1 cm. Čtvrtý pak 2,5 × 2,1 × 0,9 cm. Oba artefakty tvoří skládanku. Pátý artefakt je velký 4,4 × 3,4 × 1,7 cm. Šestý artefakt je velký 3,8 × 3,2 × 2,4 cm a nese nálep kulturní vrstvy. Sedmý artefakt má rozměry 4,3 × 3,9 × 2,1 cm. Osmý artefakt je velký 4 × 2,3 × 2,1 cm a devátý 4,5 × 3,8 × 1,8 cm.

NM 585068/1-3 – Tři artefakty z Lubné I bez bližších údajů. Prvním je manuport 1 z valounu buližníku o rozměrech 3,5 × 2,9 × 0,9 cm. Druhým je manuport 1 z valounu buližníku o rozměrech 2,3 × 2 × 0,8 cm a třetím je manuport silicitové konkrce o rozměrech 1,9 × 1,5 × 0,95 cm.

NM 585069 – Uhlíkatá poloha ve spraši s přepálenými kostmi, délka 6,2 cm.

NM 585070/1-3 – Vzorek kulturní vrstvy s přepálenými kostmi a 2 štípanými artefakty. Prvním je amorfní zlomek z bíle patinovaného silicitu o velikosti 0,6 cm. Druhým je čepel s odlomenou terminální partií z bíle patinovaného silicitu glacienních sedimentů. Úprava patky nelze určit. Délka čepele je 2,4 cm, šířka 1,3 cm a výška 0,3 cm.

NM 585071/1-3 – Celkem 2 vzorky spraše a jedna přepálená hlavice kosti o délce 2,1 cm.

NM 585072 – U artefaktů se dochoval originální popis: „Kulturní vrstva diluviální pod žlutou cihlářskou hlinou se vtiskem po jednom ze 13 nástrojů pazourkových, Kejlova cihelna v Lubné, Kušta“. Vzorek spraše s kulturní vrstvou, patrně slabě vypálený, délka 7,8 cm.

NM 585073 – Vzorek kulturní vrstvy s uhlíky a spálenými kostmi.

NM 585074 – Drobné fragmenty spálených kostí a kulturní vrstvy, ojediněle drobná štípaná industrie.

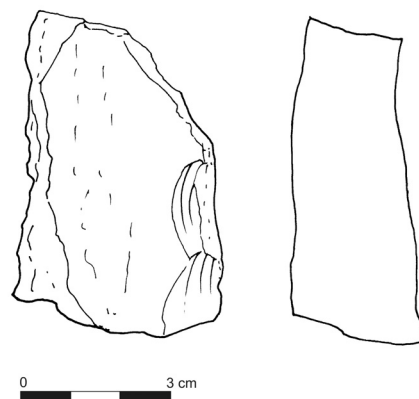
NM 585075/1-28 – Fragmenty kostí a štípaná industrie. 1 – kost délky 6,1 cm, 2 – kost délky 6,7 cm, 3 – kost délky 17 cm, 4 – kost délky 9,3 cm, 5 – kost délky 15,5 cm, 6 – kost délky 3,8 cm, 7 – kost délky 6,9 cm, 8 – kost délky 7 cm, 9 – kost délky 7,4 cm, 10 – kost délky 7,9 cm, 11 – kost délky 9,1 cm, 12 – kost délky 12,7 cm, 12a – kost délky 1,9 cm, 13 – kost délky 5,9 cm, 14 – kost délky 5,7 cm, 15 – kost délky 5,9 cm, 16 – kost délky 6,9 cm, 17 – kost délky 3,6 cm, 18 – kost délky 3,8 cm, 19 – kost délky 7,9 cm, 20 – kost délky 5,05 cm, 21 – kost délky 3,8 cm, 22 – kost délky 3,4 cm, 23 – kost délky 4,7 cm, 24 – kost délky 10,3 cm, 25 – shluk kostí délky 6,9 cm, 26 – shluk kostí délky 3,9 cm, 27 – kost délky 7,3 cm, 28 – drobná šupina silicitu o velikosti 0,5 × 0,7 × 0,1 cm.

Spolu s artefakty, které byly jistě součástí geologické sbírky, byl nalezen i relativně velký soubor kostí z Lubné I (spolu s nimi i několik artefaktů a hrudek kulturní vrstvy), u kterých není jasné, zda byly původně součástí geologické sbírky, odkud se dostaly do sbírky prehistorického oddělení, nebo byly rovnou uloženy v oddělení prehistorie. Vzhledem k absenci popisů je pravděpodobnější druhá možnost. Mezi nálezy byla objevena i krabička s kostmi s originálními popisy K. J. Mašky (Šída 2008). Určení kosti provedla M. Nývltová Fišáková pro chystanou monografii českého gravettien (Šída *et al.* v tisku).

NM 585001 – kost, paroh, délka 14 cm; NM 585002 – kost (sob), délka 10 cm; NM 585003 – amorfni zlomek, křemen, valoun, délka 2,9 cm, šířka 1,5 cm a výška 1,5 cm; NM 585004 – 10 kusů spálených fragmentů kostí, délka do 4 cm; NM 585005 – 42 kusů fragmentů kostí, délka do 8 cm; NM 585006 – žebro soba, délka 6,3 cm; NM 585007 – metacarp soba, délka 6 cm; NM 585008 – metatars soba, délka 4,9 cm; NM 585009 – 3 metapodia soba, délka 8,4, 7,4 a 5,4 cm. Třetí nese stopy po pořežení; NM 585010 – 2 fragmenty obratle soba, délka 5,8 a 2,5 cm; NM 585011 – humerus soba, délka 5,2 cm; NM 585012 – termofrakt, přepálený železitý pískovec, fragment, délka 5,9 cm, šířka 3,3 cm a výška 0,6 cm; NM 585013 – 8 fragmentů spálených kostí, délka do 8 cm; NM 585014 – 30 fragmentů kostí, délka do 10 cm; NM 585015 – 30 fragmentů kostí, délka do 10 cm; NM 585016 – 30 fragmentů kostí, délka do 10 cm; NM 585017 – 25 fragmentů kostí, délka do 10 cm; NM 585018 – 5 fragmentů žebér soba, délka 9; 5,2; 6,8; 5,8 a 5,8 cm; NM 585019 – 3 fragmenty žebér vlka, délka 5,5; 6,2 a 4 cm; NM 585020 – 3 diafýzy femuru soba, délka 5,7; 10,2 a 7,6 cm; NM 585021 – 2 diafýzy tibie soba, délka 10,4 a 5,7 cm; NM 585022 – přepálená epifýza tibie soba, délka 4,2 cm; NM 585023 – metacarpus soba, délka 5,2 cm; NM 585024 – 2 fragmenty obratle vlka, délka 2,9 a 3,7 cm; NM 585025 – fragment pánve vlka, délka 6,5 cm; NM 585026 – metapodium soba, délka 8,4 cm; NM 585027 – metapodium koně, délka 6,4 cm; NM 585028 – 2 fragmenty femuru vlka, délka 2,8 a 2,2 cm; NM 585029 – obratel vlka, délka 3 cm; NM 585030 – 3 fragmenty humeru soba, délka 8,8; 4,5 a 3,4 cm; NM 585031 – manuport, břidlice, fragment, délka 3,6 cm, šířka 2,2 a výška 1,3 cm; NM 585032 – 9 hrudek kulturní vrstvy (spraše), délka do 4 cm; NM 585033 – 30 fragmentů kostí, délka do 10 cm; NM 585034 – 30 fragmentů kostí, délka do 10 cm; NM 585035 – 30 fragmentů kostí, délka do 10 cm; NM 585036 – 21 fragmentů kostí, délka do 10 cm; NM 585037 – hlezňová kost soba, délka 4 cm; NM 585038 – zub soba, délka 3 cm; NM 585039 – 3 fragmenty obratle vlka, délka 3,1; 3 a 3,05 cm; NM 585040 – 4 fragmenty femuru soba, délka 4,6; 3,5; 3,5 a 3,7 cm; NM 585041 – 6 fragmentů humeru soba, délka 7,1; 7,9; 7,3; 10,1; 5 a 4 cm; NM 585042 – 4 fragmenty žebér soba, délka 7,3; 5,6; 7 a 4,5 cm; NM 585043 – patella soba, délka 4,1 cm; NM 585044 – 3 obratle soba, délka 5; 3,8 a 3,3 cm; NM 585045 – 3 fragmenty pánve soba, délka 7,6; 5,5 a 8 cm; NM 585046 – 3 carpalia soba, délka 3; 2,8 a 2,5 cm; NM 585047 – 3 fragmenty tibie soba, délka 2,7; 2,4 a 3,3 cm; NM 585048 – 2 fragmenty radiu soba, délka 7,9 a 5,4 cm; NM 585049 – 9 fragmentů metapodia soba, délka 3; 4,9; 2,1; 3; 2,4; 2,2; 3,6; 9,7 a 13 cm; NM 585050 – 5 fragmentů metacarpu, délka 4,5; 3,6; 3,2; 3 a 6,1 cm; NM 585051 – 4 fragmenty metatarsu, délka 3,5; 6,8; 2,6 a 4,5 cm; NM 585052 – 3 fragmenty kosti mamuta, délka 5; 4,7 a 3,4 cm.

Vedle těchto nálezů byla objevena i krabička s kostmi zabalenými do surové bavlny a listů školních prací datovaných do roku 1892. U kostí se dochovaly i původní štítky s určeními podepsané K. J. Maškou. Jedná se o materiál, který J. Kušta odeslal na Moravu na určení a který mu K. J. Maška následně poslal zpět. O tom nás informuje i dobová korespondence obou vědců. Materiál byl následně ponechán v originálním balení a předán i s dalšími nálezy do Národního muzea, kde až do roku 2007 čekal na katalogizaci. Bohužel byly některé popisky ztraceny a některé evidentně pomíchány. I přesto má ale nálezy obrovskou hodnotu, především pro historii bádání. Při katalogizaci jsme proto postupovali s ohledem na tuto hodnotu, všechen materiál byl nově zabalen, původní obaly ale zůstaly zachovány u kostí a byly s nimi katalogizovány.

NM 585053 – sob, diafýza metatarsu, délka 13 cm. Originální popis: „Sob, metatarsus, prostřední část (Maška)“; NM 585054 – sob, horní molár, délka 3,9 cm. Originální popis: „Tarandus Rangifer Pall., humerus, spodní konec, člověkem dil. rozbitý, Maška“; NM 585055 – sob, metatars, délka 7,6 cm. Originální popis: „Sob, metatarsus, spodní část, dil. člov. uražen“. Kost byla zabalena v listu školní práce datované do 1. července 92 (1892); NM 585056 – sob, metacarpus, délka 4,5 cm; NM 585057 – sob, metacarpus, délka 5,9 cm; NM 585058 – sob, metacarpus, délka 5,3 cm; NM 585059 – sob, metacarpus, délka 8,1 cm. Originální popis: „Sob, metacarpus, spod. část, dil. člov. uražen pod kloubem“; NM 585060 – sob, metapodium, délka 4,8 cm; NM 585061 – sob, metapodium, délka 3,4 cm.



Obr. 7. Lubná I, Kejlava cihelna. Termofrakt (NM 585065/7)

Další dvě popisky nebylo možné přiřadit k žádné kosti. Popisky nesou následující text: „Sob, metatharsus, spod. část, dil. člov. uražen“ a „Sob, metacarpus, sp. část, dil. člov. uražen“.

## ZÁVĚR

Archeologická sbírka oddělení prehistorie Národního muzea obsahuje několik paleolitických artefaktů, které do ní přešly ze staré sbírky geologického oddělení. Nálezy byly mnohokrát zmiňovány, nikdy však nebyly podrobně publikovány. Dokonce i konečná inventurní čísla dostaly teprve nedávno. Dohledány byly artefakty z Vrchlabí (pozdní paleolit), Jenerálky (gravettien, včetně nejstaršího známého paleolitického artefaktu Čech), blíže neurčené lokality mezi Lobkovicemi a Kojeticemi (mladý paleolit, gravettien), Prahy-Meilbeckovy cihelny (mladý paleolit), Šanova (mladý paleolit) a Lubné I (gravettien). Artefakty jsou důležité především pro revidování lokalit, které byly známé pouze z neúplných popisů. Čepel z Jenerálky pak má význam především pro historii bádání, protože teprve dnes můžeme s určitostí potvrdit, že A. Frič v roce 1867 opravdu v Jenerálce objevil paleolitický artefakt (*Sklenář v tisku*).

## LITERATURA

*Sklenář, K. v tisku*: History of Research. In: Šída et al., The Gravettian in Bohemia. Dolnověstonické studie 16. Brno.

*Skutil, J. 1952*: Přehled českého paleolitika a mesolitika, Sborník Národního muzea, řada A, 6/1.

*Šída, P. 2008*: Nálezy z Lubné I ve sbírkách Národního muzea, Archeologie ve středních Čechách 12, 9–38.

*Šída, P. et al. v tisku*: The Gravettian in Bohemia, Dolnověstonické studie 16. Brno.

## PALEOLITHIC FINDS FROM THE OLD COLLECTION OF THE DEPARTMENT OF GEOLOGY OF THE NATIONAL MUSEUM

*The archaeological collection of the Department of Prehistory of the National Museum contains several Paleolithic artifacts that were transferred there from the old collection of the Department of Geology. These finds have been several times mentioned in scholarly literature, but never published in detail. They even received their final inventory numbers not long ago. Among them, it was possible to identify several artifacts from Vrchlabí (Late Paleolithic?), Praha-Jenerálka (Gravettian, including the oldest known Paleolithic artifact in Bohemia), a not precisely determined site between Lobkovice and Kojetice (Upper Paleolithic, Gravettian?), Praha-Meilbeckova cihelna (Upper Paleolithic), Šanov (Upper Paleolithic) a Lubná I (Gravettian). The artifacts are important especially for the review of sites that are only known from incomplete descriptions. The blade from Praha-Jenerálka is important mainly to the history of archaeological research, because only now we can aver that A. Frič really discovered a Paleolithic artifact in Jenerálka in 1867.*

PETR ŠÍDA

KATEDRA ARCHEOLOGIE ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY V PLZNI, SEDLÁČKOVA 15, 306 14 PLZEŇ